

T.C.
BARTIN VALİLİĞİ
İl Sağlık Müdürlüğü

Sayı : 59656284-149
Konu : Salgın Yönetimi ve Çalışma Rehberi
(Güncelleme-1)

DAĞITIM YERLERİNE

Bilindiği üzere, Dünya Sağlık Örgütü tarafından “Pandemi” kapsamına alınan Yeni Koronavirüs (COVID-19) salgınının yayılmasının önlenmesine yönelik tedbirler kapsamında, ülkemizde *kontrolü normalleşme süreci aşamasına* geçilmiş bulunmaktadır.

COVID-19 enfeksiyonunun ana bulaşma yolu kişiden kişiye bulaşma şeklindedir. Bu bulaşma virüsü taşıyan kişinin konuşurken, hapşırırken, öksürürken ağız ya da burnundan çıkan damlacıklar yolu ile olur. Öksürük ya da hapşırık ile kirlenen yüzeylerle temas eden ellerin ağıza, buruna ya da gözlere değmesi ile de bulaşma mümkün olabilmektedir. Virüsün bulaştığı kimselerde hastalık belirti vermeden de seyredebilir ve bu kişiler hastalığın bulaşmasında önemli rol oynar. Hastalık belirtisi olsun ya da olmasın, virüsü taşıyan kişi kısa sürede başkalarına da bulaştırabilir. Ayrıca yüksek tansiyonu, şeker hastalığı, kalp ve kronik akciğer hastalığı olanlarla, kanser tedavisi görenler, immun sistem baskılayıcı ilaç kullananlar, 65 yaş ve üzerindekilerde sıklıkla daha ağır seyretmektedir.

Bu itibarla yukarıda da belirtildiği üzere hastalığın bulaştırıcılığının azaltılarak halk sağlığı tehdidi oluşturmasının önlenmesi bakımından Koronavirüs Bilim Kurulu'nun görüş ve önerileri doğrultusunda Bakanlığımızca hazırlanan ekli listede belirtilen kamu/özel işyerlerinin faaliyet alanlarına göre hazırlanan rehber yazımız ekinde gönderilmiştir.

Ayrıca normalleşme dönemine ilişkin Sağlık Bakanlığınca sürekli güncellenen Salgın Yönetimi ve Çalışma Rehberi ile her bir iş kolu/faaliyet alanlarıyla ilgili hazırlanan afiş ve broşürlere <https://covid19bilgi.saglik.gov.tr> adresinden ulaşabilirsiniz.

Bilgilerinizi ve ilgili kurum/kuruluş ve meslek odaları tarafından hiç bir aksaklığa mahal verilmeden rehberde belirtilen talimatlara göre işlem tesis edilmesi hususlarında gereğini önemle rica ederim.

e-imzalıdır.
Abdullah AKDAŞ
Vali a.
Vali Yardımcısı

Eki:Rehber (güncelleme)

REHBER YENİ EKLENEN /GÜNCELLENEN KONULAR

1-COVID-19 KAPSAMINDA İŞ YERİ VE KURUM/KURULUŞLARIN YEMEKHANE VE DİNLENME ALANLARINDA ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER

2-COVID-19 KAPSAMINDA HALKA AÇIK ALANLARIN TEMİZLİK VE DEZENFEKSİYONU

3-COVID-19 KAPSAMINDA İNTERNET KAFELER İLE İLGİLİ ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER

Dağıtım:
Bartın Valiliği
Bartın Deniz Komutanlığı
Bartın Belediye Başkanlığı
Amasra Kaymakamlığı
Kurucaşile Kaymakamlığı
Ulus Kaymakamlığı
Bartın İl Emniyet Müdürlüğü
Bartın İl Jandarma Komutanlığı
Bartın İl Özel İdaresi
Amasra Belediye Başkanlığı
Kurucaşile Belediye Başkanlığı
Ulus Belediye Başkanlığı
Bartın Üniversitesi Rektörlüğü
Bartın Kapalı Açık Ceza İnfaz Kurumu İşyurdu Müdürlüğü
Bartın Aile, Çalışma Ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü
Bartın Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü
Bartın Çalışma Ve İş Kurumu İl Müdürlüğü
Bartın Çevre Ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Bartın Kadastro Müdürlüğü
Bartın Tapu Müdürlüğü
Bartın Gençlik Ve Spor İl Müdürlüğü
Bartın İl Kültür Ve Turizm Müdürlüğü
Bartın Defterdarlığı
Bartın İl Milli Eğitim Müdürlüğü
Bartın Sanayi Ve Teknoloji İl Müdürlüğü
Bartın İl Tarım Ve Orman Müdürlüğü
Bartın Orman İşletme Müdürlüğü
Bartın Meteoroloji Müdürlüğü
Dsi 23. Bölge Müdürlüğü - Kastamonu
Küre Dağları Milli Park Müdürlüğü
Bartın Ticaret İl Müdürlüğü
Bartın Gümrük Müdürlüğü
Bartın Ticaret Ve Sanayi Odası Başkanlığı
Bartın Esnaf Ve Sanatkarlar Odaları Birliği Başkanlığı
Kozcağız Belediye Başkanlığı
Abdipaşa Belediye Başkanlığı
Bartın Kumluca Belediye Başkanlığı
Bartın İl Müftülüğü

74. COVID-19 KAPSAMINDA İŞ YERİ VE KURUM/ KURULUŞLARIN YEMEKHANE VE DİNLENME ALANLARINDA ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER

COVID-19'un ana bulaşma yolu virüsü taşıyan kişinin konuşma, öksürme ve hapşırması sırasında ortaya çıkan damlacıklar yolu ile olur. Damlacıklarla kirlenen yüzeylerle temas eden ellerin ağız, burun ya da gözlere dokunulması ile de hastalık bulaşabilir. Bu nedentle el hijyeninin yanı sıra, ellerin sık temas ettiği yüzeylerin temizlik ve dezenfeksiyonu salgının kontrolü için önemlidir.

74.1. Genel Önlemler

- » Yemekhane ve dinlenme alanlarının girişlerine COVID-19 ile ilgili alınması gereken önlemleri içeren afişler asılmalıdır.
- » Yemekhane ve dinlenme alanlarının girişlerine el antiseptiği konulmalıdır.
- » Yemekhane ve dinlenme alanlarında sosyal mesafe kuralları göz önünde bulundurulmalı, bekleme sıraları için 1 metrelik güvenlik şeritleri yerlere yerleştirilmeli, yemekhanede fiziksel mesafeyi belirleyen uygun işaretlemeler yapılmalı ve çalışanların buna uymaları sağlanmalıdır.
- » Yemekhane ve dinlenme alanlarında yeme ve içme dışında maske takılmalıdır.
- » Maskeler çıkarılırken lastiklerinden tutulmalı, dış yüzeyine dokunulmamalı, maske lastiklerinden tutularak takılmalıdır.
- » Yemekhane masalar ve sandalyeler arası mesafe en az 1 metrede olacak şekilde (tercihen 2 metre) düzenleme yapılarak çapraz bir şekilde oturmalıdır.
- » Temaslı takibinin kolay yapılabilmesi için; yemek saatleri gruplara göre belirlenmeli ve aynı kişilerin aynı masada yemek yemeleri sağlanmalı, çay içme molalarında da benzer kurallara dikkat edilmelidir.
- » Yemeğin yemekhane dışında bir yerde yenilmesi durumunda yemek yiyenler arasında en az 1 metre mesafede bulunması sağlanmalıdır.
- » Ortak kullanımda bulunan zeytinyağı, limon sosu, nar ekşisi vb. ürünler kaldırılmalı, tuz ve baharatlıklar tek kullanımlık şekilde verilmelidir.
- » Ekmekler paketli rol ekmek şeklinde verilmelidir.
- » Yemek servisinde kullanılan tüm araç gereçler her kullanım sonrasında yıkanmalı ve bir sonraki kullanıma kadar temiz bir yerde muhafaza edilmelidir.

74.2. Ortam Havalandırması, Temizliği ve Dezenfeksiyonu

- » Çalışan sayısına göre yeterli sayıda tuvalet/lavabo olanağı sağlanmalı ve el yıkama alanları artırılmalıdır.
- » Yemek öncesinde ve sonrasında ellerin bol su ve sabun ile en az 20 saniye boyunca yıkanması ve tek kullanımlık havlu ile kurulanması gibi kişisel hijyen kurallarının uygulanmasına imkân veren düzenlemeler yapılmalıdır.
- » Yemekhane ve dinlenme alanları kapı ve pencereler açılarak yeterli ve düzenli havalandırılmalı ve günlük temizliği su ve deterjanla yapılmalıdır.
- » Yemekhanenin temizliği her yemekten sonra yapılmalı, eller ile sık dokunulan yüzeylerin temizlik ve dezenfeksiyonu için su ve deterjan ile temizlik yapıldıktan sonra 1/100 oranında sulandırılmış (5 litre suya yarım küçük çay bardağı) çamaşır suyu tuvaletler ve lavaboların temizliği sık yapılmalı, temizlik sonrası 1/10 oranında sulandırılmış çamaşır suyu (Sodyum hipoklorit Cas No:7681-52-9) dezenfeksiyon amaçlı kullanılmalıdır.
- » Yüzey temizliği ve dezenfeksiyonu için; virüslere etkinliği gösterilmiş etken maddeleri içeren ve Sağlık Bakanlığı tarafından verilen 'Biyosidal Ürün Ruhsatı' bulunan yüzey dezenfektanları kullanılabilir. <http://cbs.cevresaglik.gov.tr/cevresaglik/Biyosidal/Dezenfektan.aspx>

75. COVID-19 KAPSAMINDA HALKA AÇIK ALANLARIN TEMİZLİK VE DEZENFEKSİYONU

COVID-19'un ana bulaşma yolu virüsü taşıyan kişinin konuşma, öksürme ve hapşırması sırasında ortaya çıkan damlacıklar yolu ile olur. Damlacıklarla kirlenen yüzeylerle temas eden ellerin ağız, burun ya da gözlere dokunulması ile de hastalık bulaşabilir. Bu nedenle el hijyeninin yanı sıra, ellerin sık temas ettiği yüzeylerin temizlik ve dezenfeksiyonu salgının kontrolü için önemlidir.

75.1. Tanımlar

Temizlik: Yüzeylerden gözle görünen kirin uzaklaştırılması işlemidir. Tek başına mikroorganizmaları öldürmemekle birlikte, virüs dahil tüm mikroorganizmaların miktarını azaltarak enfeksiyon riskini azaltır.

El Hijyeni: El yıkama veya el antiseptisi işlemlerini içerir.

Dezenfeksiyon: Cansız yüzeyler üzerindeki hastalık yapan mikroorganizmaların çoğunun öldürülmesi işlemidir. Dezenfeksiyonun etkinliği ancak öncesinde temizlik yapıldığında sağlanabilir.

Dezenfektan: Cansız yüzeylere uygulandığına mikroorganizmaların (bakteri, virüs, mantar) çoğunu öldüren ürünlerdir.

Antisepti: Canlı dokulardaki patojen mikroorganizmaların öldürülmesi işlemidir. Antiseptik: Canlı dokulardaki patojen mikroorganizmaların öldüren kimyasal maddelerdir.

Sterilizasyon: Mikroorganizmaların tamamının öldürülmesi işlemidir.

75.2. Yer ve Yüzeylerin Temizlik ve Dezenfeksiyonu

Oteller, alışveriş merkezleri, okullar, bankalar, toplu taşıma araçları ve benzeri halka açık alanlarda; elle sık dokunulan yüzeyler (sifonlar, musluklar, kapı kolları, kapı zilleri, oyun alanları, merdiven tırabzanları, bilgisayar klavye ve fareleri, okul/ derslik sıraları, yemek masaları, toplu taşıma araçlarında el tutacakları, POS cihazı, asansör-elektrik düğmeleri, telefon ahizesi, klima ve televizyon kumandası, bataryalar vb.) ve tuvaletler sık temizlik ve dezenfeksiyonu gereken yüzeylerdir.

- » Halka açık alanların temizliği günlük olarak yapılmalı ve havalandırılmalıdır. Sık kullanılan alanlar daha sık temizlenmeli ve havalandırılmalıdır.
- » Yer ve yüzeylerin temizliğinde nemli silme-paspaslama tercih edilmelidir. Toz çıkaran fırça ile süpürme işlemlerinden kaçınılmalıdır.

- » Yer temizliğinde su ve deterjan/sabun kullanılması yeterlidir.
- » Temizlik bezleri kullanım alanına göre ayrılmalı ve her kullanım sonrası uygun şekilde temizlenmelidir. Yıkabilen, tekrar kullanılan temizlik malzemelerinin en az 60 °C'da yıkanması önerilir. Paspas başlıkları su içerisinde bekletilmemelidir.
- » Temizlik, temiz alandan kirli alana doğru yapılmalıdır.
- » Eller ile sık dokunulan yüzeylerin temizlik ve dezenfeksiyonu için su ve deterjan ile temizlik yapıldıktan sonra 1/100 oranında sulandırılmış (5 litre suya yarım küçük çay bardağı) çamaşır suyu (Sodyum hipoklorit Cas No: 7681-52-9) veya klor tablet (ürün tarifine göre) kullanılabilir.
- » Klor bileşikleri yüzeylerde korozyon oluşturabilir. Dayanıklı yüzeyler için kullanılması önerilen bir dezenfektandır. Klor bileşiklerinin uygun olmadığı bilgisayar klavyeleri, telefon ve diğer cihaz yüzeyleri %70'lik alkolle silinerek dezenfeksiyon sağlanmalıdır.
- » Kusma, kanama vb. gibi durumlar nedeniyle yüzeylerin kan ya da vücut sıvısı ile kontaminasyonu durumunda eldiven takılarak kağıt havlu ile kirli yüzey temizlendikten sonra 1/10 sulandırılmış çamaşır suyu dökülerek 5 dakika beklenmelidir. Daha sonra kirlenen yüzey paspaslanmalıdır. Kullanılan eldiven, kağıt havlu veya bezler kapaklı çöp kutusuna atılmalıdır. Çamaşır suyundan etkilenebilecek yüzeylerde eldiven takılarak kağıt havlu ile kirli yüzey temizlendikten sonra %70'lik alkol dökülüp en az 1 dakika kuruması beklendikten sonra rutin temizlik yapılmalıdır.
- » Yüzey temizliği ve dezenfeksiyonu için; virüslere etkinliği gösterilmiş etken maddeleri içeren ve Sağlık Bakanlığı tarafından verilen 'Biyosidal Ürün Ruhsatı' bulunan yüzey dezenfektanları kullanılır. <http://cbs.cevresaglik.gov.tr/cevresaglik/Biyosidal/Dezenfektan.aspx>
- » Halka açık alanlarda temizlikte oluşan atıklar ile kullanılmış maskeler ve diğer kişisel koruyucu ekipman evsel atık olarak toplanmalıdır.
- » Yerlerin, yolların, caddelerin, sokakların ve açık havanın dezenfeksiyonunun hastalığın bulaşmasını ve yayılmasını engellemede rolü yoktur. Bu nedenle el değmeyen bu tür alanların dezenfeksiyonu gerekli değildir. Bu alanların (yerler, yollar, caddeler, sokaklar) su ve deterjanla temizliği yeterlidir. COVID-19'dan korunma kapsamında dezenfeksiyon amacıyla herhangi bir uygulama (dezenfeksiyon tüneli, dezenfektan püskürtme, dezenfektan paspası, ULV dezenfeksiyonu vb.) yapılmamalıdır. Bu tür uygulamalar insan ve çevre sağlığı açısından zararlıdır. Kullanılan kimyasal maddelere

maruz kalan kişilerde başta astım atakları, alerjik deri reaksiyonları olmak üzere sağlık sorunları gelişebilir. Bu amaçla kullanılmak üzere, T.C. Sağlık Bakanlığı tarafından ruhsat verilen herhangi bir kimyasal madde yoktur.

- » Temizlik ve dezenfeksiyon işlemleri sırasında kuru süpürme veya yüksek basınçlı su veya kimyasal püskürtme aerosol oluşumuna neden olduğundan bu tür uygulamalardan kaçınılmalıdır.
- » Dezenfektanların fazla kullanımı uygulayıcı ve çevre için toksik olduğundan, gereksiz kullanımdan kaçınılmalıdır.
- » Çamaşır suyu gibi klorlu dezenfektanların doğrudan insan üzerine kullanımı toksik ve sakıncalıdır.
- » Dezenfektanlar iyi havalandırılan alanlarda hazırlanmalı, güneş görmeyen ve serin alanlarda muhafaza edilmelidir. Çamaşır suyu, tuz ruhu, sirke gibi maddeler deterjanlarla vb. karıştırılarak kullanılmamalıdır.

75.3. Temizlik Personelinde Kişisel Koruyucu Ekipman (KKE) Kullanımı ve El Hijyeni

- » Temizlik yapan personel iş forması giymeli, tıbbi maske ve eldiven kullanmalıdır.
- » Maskeler nemlenmesi durumunda değiştirilmelidir. Maskeler çıkarılırken lastiklerinden tutulmalı, dış yüzeyine dokunulmamalı, yeni maske lastiklerinden tutularak takılmalıdır.
- » Temizlik sonrası personel maskesini çıkarıp iş yerindeki çöp kutusuna atmalı, yıkanabilir bez maske kullandıysa yenisiyle değiştirmeli ve ellerini en az 20 saniye boyunca su ve sabunla yıkamalıdır.
- » Kirli eldivenli ellerle diğer yerlere dokunulmamalı, eldivenler işlem bittikten sonra çıkarılmalı ve çöp kutusuna atılmalıdır.
- » Eldiven çıkarıldıktan sonra mutlaka 20 saniye süreyle su ve sabunla yıkayarak el hijyeni sağlanmalıdır. Yıkanamadığı durumlarda eller gözle görünür derecede kirlenmemek kaydıyla alkol bazlı el antiseptiği kullanılmalıdır.
- » İş forması kirlendikçe ve günlük olarak yıkanmalıdır. Yoğun kirlenme olabilecek işlemlerde iş forması üzerine önlük giyilmesi önerilir.

75.4. Havalandırma ve Klima Kullanımı

- » Kapalı alanı bulunan işletmelerde, kapalı alanların havalandırması doğal hava sirkülasyonunu sağlayacak şekilde düzenlenmeli, havalandırma

sistemlerinin bakımı ve filtre değişimleri üretici firma önerileri doğrultusunda yapılmalıdır. Sağlık Bakanlığı tarafından hazırlanan "Salgın Yönetimi ve Çalışma Rehberi"nde yer alan "COVID-19 Kapsamında Klima/İklimlendirme Sistemlerinde Alınacak Önlemler"e uygun hareket edilmelidir.

75.5. Elektronik Aletler

- » Klor bileşikleri bazı yüzeylerde korozyon oluşturabilir. Bu nedenle ekranlı araçlar ve ilgili parçaları (klavye, fare, ortak telefon, diyaфон, mikrofon vb.) dahil olmak üzere kullanılan tüm ekipmanın ve çalışma ortamının hijyeninin sağlanması amacıyla önce nemli bezle silinerek temizlenmelidir. Dezenfeksiyon için en az % 70'lik alkol kullanılmalı, yüzeyde en az 1 dakika kalması sağlanmalıdır.
- » Elektronik aletler için silinebilir kılıflar kullanılabilir.

75.6. Tuvalet-Lavabolar

- » Tuvaletlere el yıkama ile ilgili afişler asılmalıdır.
- » Tuvaletlerde el kurutma makineleri kullanılmamalıdır. Tek kullanımlık kağıt havlu sistemine geçilmelidir.
- » Tuvaletlerde sıvı sabun bulundurulmalı ve devamlılığı sağlanmalıdır.
- » Tuvaletlerdeki bataryalar ve sabunluklar mümkünse fotoselli olmalıdır.
- » Tuvalet giriş kapıları otomatik olmalı, otomatik kapı yoksa kapı kollarına temastan önce ve sonra kullanılmak üzere girişe el antiseptiği konulmalıdır.
- » Halka açık, çok kişinin kullandığı tuvaletler ve lavaboların temizliği sık yapılmalı, temizlik kontrolleri kayıt altına alınmalıdır. Bu alanlarda temizlik sonrası 1/10 oranında sulandırılmış çamaşır suyu (Sodyum hipoklorit Cas No:7681-52-9) dezenfeksiyon amaçlı kullanılmalıdır.
- » Toplu tuvalet alanlarındaki egzoz fanları çalışır halde tutularak bu alanların negatif basınçta tutulması sağlanmalıdır. Alafranga tuvaletleri kullandıktan sonra mutlaka kapağını kapatıp sifon çekilmelidir.

75.7. Tekstil Malzeme ve Yüzeyler

- » Halı, koltuk gibi yüzeyler su ve deterjanla silinebilir veya toz kaldırmayacak özelliğe sahip makineler ile yıkanabilir. Bu amaçla sıcak buhar da uygulanabilir.
- » Tekstil ürünler normal deterjanlar ile en az 60°C'da yıkanmalıdır.

- » Tekstil ürünler toplanırken silkelenmemelidir.
- » Hastane dışı ortamlarda kullanılan eldiven, önlük, tıbbi maske ve tek kullanımlık yüz koruyucu evsel atık olup çöp kutusuna atılmalıdır. Tek kullanımlık olmayan malzeme (gözlük ve yüz koruyucu) %70'lik alkol ile dezenfekte edilerek tekrar kullanılabilir. Çok kullanımlık tekstil önlükler en az 60°C'da yıkanıp tekrar kullanılabilir.

75.8. Hastane dışı tesislerde (Okul, otel, gündüz bakım evi, işyeri vb.) bulunan bir kişinin COVID-19 tanısı alması halinde ortam dezenfeksiyonu

- » Hastanın bulunmuş olduğu alanlara giriş kısıtlanır. Alanın kapısı kapatılıp camlar açılarak temizlik ve dezenfeksiyon öncesi en az bir saat (gece konaklanan odalar için 24 saate kadar) havalandırılması önerilir.
- » Özellikle sık dokunulan yüzeyler başta olmak üzere çalışma alanları, tuvaletler, ortak kullanılan alanlar ve eşyalar temizlenip dezenfekte edilmelidir.
- » Temizlik için tek kullanımlık bezlerin kullanılması önerilir.
- » Sert yüzeylerde deterjan ile temizlik sonrası materyal uyumlu ise 1/100 oranında sulandırılmış çamaşır suyu (Sodyum hipoklorit Cas No:7681-52-9) dezenfeksiyon amaçlı kullanılabilir.
- » Çamaşır suyunun koroziv etki yapabileceği yüzeylerde dezenfeksiyon amaçlı en az %70 oranında alkol kullanılabilir.
- » Yüzey temizliği ve dezenfeksiyonu için; virüslere etkinliği gösterilmiş etken maddeleri içeren ve Sağlık Bakanlığı tarafından verilen 'Biyosidal Ürün Ruhsatı' bulunan yüzey dezenfektanları kullanılabilir. <http://cbs.cevresaglik.gov.tr/cevresaglik/Biyosidal/Dezenfektan.aspx>
- » Halı, koltuk gibi yüzeyler su ve deterjanla silinebilir veya toz kaldırmayacak özelliğe sahip makineler ile yıkanabilir. Bu amaçla sıcak buhar da uygulanabilir.
- » Tekstil ürünleri normal deterjanlar ile en az 60°C'da yıkanmalıdır.
- » Tekstil ürünleri toplanırken silkelenmemelidir.
- » COVID-19 tanısı alan kişinin tesisi ziyareti/kullanımından sonra 7 günden fazla zaman geçtiyse ek önlem alınmasına gerek yoktur. Rutin temizlik işlemlerine devam önerilir.
- » COVID-19 hastasının bulunduğu kapalı ortamın (otel odası, iş yeri vb.) temizliğini yapan kişi tıbbi maske takmalı, tek kullanımlık eldiven ve uzun

kollu önlük giymelidir. Önlük mevcut değilse temizlik sonrası iş formasını değiştirmesi gerekir. Yüze sıçramaya neden olabilecek temizlik işleri yapılırken tıbbi maskeye ek olarak gözlük/yüz koruyucu da kullanılmalıdır.

- » Temizlik işlemi bittikten sonra KKE çıkarılır, tek kullanımlık olanlar (önlük, maske, eldiven) çift poşet içerisinde çöp kutusuna atılır. Gözlük/yüz koruyucu gibi tekrar kullanılacak malzemeler %70' lik alkol ile silinerek dezenfekte edilebilir.

Halka açık ortak kullanım alanlarında temizlik ve dezenfeksiyon önerileri	
Yüzeyler	Deterjan/sabun 1/100 çamaşır suyu %70 alkol
Tuvaletler	Deterjan/sabun 1/10 çamaşır suyu
Tekstil malzeme	En az 60 °C'da deterjanla yıkama
Temizlik bezleri, paspas vb.	Tek kullanımlık veya kullanım sonrası en az 60 °C'da deterjanla yıkama veya çamaşır suyu ile dezenfekte edilip çoklu kullanım
KKE	Tıbbi maske Koruyucu önlük/iş forması Eldiven Gözlük/yüz koruyucu (COVID-19 vakasının kaldığı oda temizliğinde)
Atık yönetimi	Poşet içinde evsel atık olarak çöp kutusuna atılması

76. COVID-19 KAPSAMINDA İNTERNET KAFELER İLE İLGİLİ ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER

İnternet kafeler ağırlıklı olarak çocuk ve gençlerin sosyalleşmek amacı ile bir araya geldikleri, kapalı ve kalabalık mekanlar olması nedeni ile COVID-19 yayılmasını önlemek için sosyal mesafeyi korumanın zor olabileceği alanlardır. Müşteriler ve çalışanlar sosyal mesafe kurallarına uymalı, kişisel hijyene dikkat etmeli ve maske kullanma kurallarına uymalıdır. İnternet kafe girişine COVID-19 kapsamında alınması gereken önlemlerle ilgili afişler (el yıkama, maske kullanımı ve internet kafe içinde uyulması gereken kurallar) asılmalıdır. İnternet kafelerin girişinde ve içeride el antiseptiği veya en az %70'lik alkol içeren kolonya bulundurulmalıdır.

76.1. İnternet Kafelerde Alınması Gereken Genel Önlemler

- » İnternet kafelerin işletmecileri sosyal mesafe önlemlerini almakla yükümlüdür. Genel kullanım alanlarına ve oturma düzenine ilişkin sosyal mesafe planı hazırlanmalı, internet kafelerin müşteri kapasitesi sosyal mesafe kuralına göre belirlenmeli, bu kapasiteye uygun sayıda müşteri kabul edilmeli ve kapasite bilgisi internet kafenin girişinde görülebilir bir yere asılmalıdır.
- » Çalışan ve müşteri dahil en az 4 metrekareye 1 kişi olacak şekilde planlama yapılmalıdır. Sosyal mesafe kurallarına (en az 1 metre) uyulmalı, bu mesafe yer işaretleriyle belirlenmelidir.
- » İçeride kalabalık oluşmasını engellemek için, dış kapıya içeriye girilmesini engelleyecek basit bir uyarıcı/engelleyici konulmalıdır. Bu, kapının her iki tarafından tutturularak asılabilecek basit bir kırmızı renkli kordon ya da şerit olabilir.
- » İnternet kafelere maskesiz müşteri/ çalışan alınmamalıdır. İçerde maske takmaya devam etmelidirler. Kullanılmış maskeler kapaklı çöp kutusuna atılmalı ve düzenli olarak boşaltılmalıdır.
- » İçeride ortak kullanım amacıyla gazete, dergi vb. bulundurulmamalıdır.
- » Müşterilerden tercihen temassız ödeme yapmaları istenmelidir. Ödeme terminali (POS cihazı) sık sık %70'lik alkol ile temizlenmelidir.
- » Masalar arası mesafe her yönden en az 1 metre olacak şekilde düzenlenmeli, kişiler arası sosyal mesafe korunmalıdır.
- » Masa/sandalyeler, bilgisayar ekranı, klavye ve mouse, oyun konsolu vb. her müşteri kullanımından sonra %70'lik alkolle silinmelidir.

- » Yiyecek/içecek servisi veya bilgisayar/oyun açma/kapama sırasında sosyal mesafeye dikkat edilmeli ve temastan kaçınılmalıdır.
- » Kişiler içeceklerini kendileri almamalıdır.
- » Çay/kahve ve diğer içeceklerin servisinde kullanılan bardaklar su ve deterjanla yıkanmalıdır.
- » İnternet kafelerde mutfak, çay ocağı ve servis alanları COVID-19 kapsamında Sağlık Bakanlığı tarafından kafe ve restoranlar için hazırlanan kurallara göre düzenlenmelidir.

76.2. İnternet Kafelerde Personele Yönelik Alınması Gereken Önlemler

- » Personelin COVID-19'un bulaşma yolları ve korunma önlemleri hususunda bilgilenmesi sağlanmalıdır.
- » Ateş, öksürük, burun akıntısı, solunum sıkıntısı belirtileri olanlar tıbbi maske takılarak COVID-19 yönünden değerlendirilmek üzere sağlık kurumuna yönlendirilmelidir.
- » COVID-19 tanısı alan ve teması personelil/ilçe sağlık müdürlüğü tarafından Sağlık Bakanlığı COVID-19 Rehberindeki kurallara göre yönetilmelidir.
- » Personelin tümü kuralına uygun maske takmalı, maske nemlendikçe ya da kirlendikçe değiştirilmeli, değiştirilmesi öncesinde ve sonrasında el antiseptiği veya en az %70'lik alkol içeren kolonya kullanılmalıdır.
- » Personelin el hijyenine dikkat etmesi sağlanmalıdır. El hijyenini sağlamak için, eller en az 20 saniye boyunca su ve sabunla yıkanmalı, su ve sabunun olmadığı durumlarda alkol bazlı el antiseptiği veya en az %70'lik alkol içeren kolonya kullanılmalıdır. Antiseptik içeren sabun kullanmaya gerek yoktur, normal sabun yeterlidir.
- » Personel iş kıyafetleri günlük olarak değiştirilmelidir.
- » Yalancı güven hissi oluşturarak COVID-19 bulaşma riskini arttırabileceği için internet kafelerde bulaşık yıkayanlar haricindeki çalışanlar eldiven kullanmamalıdır.
- » Personel dinlenme alanlarında da en az 1 metrelik sosyal mesafe korunmalı ve maske takılmalıdır.

76.3. İnternet Kafelerde Müşterilere Yönelik Alınması Gereken Önlemler

- » İçeriye girmeden görünür bir yere asılmış olan içeride uyulması beklenen kuralları açıklayan bilgilendirme okunmalı ve belirtilen kurallara uyulmalıdır.

- » Ateş, öksürük, burun akıntısı, solunum sıkıntısı belirtileri olan, COVID-19 vakası veya temaslı kişiler İnternet kafeye girmemelidir.
- » Müşteriler diğer müşteriler ve çalışanlar ile aralarındaki sosyal mesafeyi korumaları hususunda uyarılmalıdırlar.
- » İnternet kafeye girmeden önce ağız ve burnu tamamen kapatacak şekilde kuralına uygun maske takılmalıdır. Bu tip yerler ve genel olarak toplum içinde bez maske takılması yeterlidir. Bunu yaparken bez maske kullanımı kurallarına uyulmalıdır. İçerde maske çıkarılmamalıdır.
- » İnternet kafeye girerken el antiseptiği veya en az %70'lik alkol içeren kolonya kullanılmalıdır.

76.4. İnternet Kafelerin Temizlenmesi, Dezenfeksiyonu ve Havalandırılması

- » İnternet kafelerde her gün düzenli olarak temizlik yapılmalıdır. Sık kullanılan alan ve malzemeler daha sık temizlenmelidir.
- » Yer ve yüzeylerin temizliğinde nemli silme-paspaslama tercih edilmelidir. Toz çıkaran fırça ile süpürme işlemlerinden kaçınılmalıdır.
- » İnternet kafelerin temizliğinde özellikle sık dokunulan yüzeylerin (bilgisayar klavyeleri, mouselar, oyun konsolları, kapı kolları, telefon ahizeleri, masa yüzeyleri gibi) temizliğine dikkat edilmelidir. Bu amaçla, su ve deterjanla temizlik sonrası dezenfeksiyon için 1/100 sulandırılmış (5 litre suya yarım küçük çay bardağı) çamaşır suyu (Sodyum hipoklorit Cas No: 7681-52-9) kullanılabilir. Klor bileşikleri yüzeylerde korozyon oluşturabilir. Dayanıklı yüzeyler için kullanılması önerilen bir dezenfektandır. Klor bileşiklerinin uygun olmadığı yazar kasa, bilgisayar klavyeleri, telefon ve diğer cihaz yüzeyleri %70'lik alkolle silinerek dezenfeksiyon sağlanmalıdır.
- » Yüzey temizliği ve dezenfeksiyonu için; virüslere etkinliği gösterilmiş etken maddeleri içeren ve Sağlık Bakanlığı tarafından verilen 'Biyosidal Ürün Ruhsatı' bulunan yüzey dezenfektanları kullanılabilir. <http://cbs.cevresaglik.gov.tr/cevresaglik/Biyosidal/Dezenfektan.aspx>
- » Temizlik bezleri kullanım alanına göre ayrılmalı ve her kullanım sonrası uygun şekilde temizlenmelidir. Yıkabilen, tekrar kullanılan temizlik malzemelerinin en az 60 °C'da yıkanması önerilir.
- » Tuvaletlere el yıkama ile ilgili afişler asılmalıdır.
- » Tuvaletlere tuvalet kağıdı ve tek kullanımlık kâğıt havlu konulmalıdır. Hava ile el kurutma cihazları çalıştırılmamalıdır.

- » Tuvaletlerde sıvı sabun bulundurulmalı ve devamlılığı sağlanmalıdır. Antiseptik içeren sabuna gerek yoktur.
- » Tuvaletlerdeki bataryalar ve sabunluklar mümkünse fotoselli olmalıdır.
- » Tuvalet dezenfeksiyonu için 1/10 sulandırılmış çamaşır suyu (Sodyum hipoklorit Cas No: 7681-52-9) kullanılmalıdır.
- » Temizlik yapan personelin tıbbi maske ve eldiven kullanması sağlanmalıdır. Temizlik sonrasında personel maske ve eldivenlerini çıkarıp çöp kutusuna atmalı, ellerini en az 20 saniye boyunca su ve sabunla yıkamalıdır.
- » Merkezi havalandırma sistemleri bulunan işyerlerinin havalandırması doğal hava sirkülasyonunu sağlayacak şekilde düzenlenmeli, havalandırma sistemlerinin bakımı ve filtre değişimleri üretici firma önerileri doğrultusunda yapılmalıdır. Klima ve vantilatörler kullanılmamalıdır. Sağlık Bakanlığı tarafından hazırlanan "Salgın Yönetimi ve Çalışma Rehberi"nde yer alan "COVID-19 Kapsamında Klima/İklimlendirme Sistemlerinde Alınacak Önlemler"e uygun hareket edilmelidir.
- » İnternet kafeler kapı ve pencereleri açılarak yeterli hava dolaşımı sağlanacak şekilde sık havalandırılması sağlanmalıdır.